

Kontrollerte forsøk som grunnlag for politikkutvikling: Lærdommer fra borgerlønnsinspirerte forsøk i fire velferdsstater

Ann-Helén Bay¹ og Axel West Pedersen^{1,2}

¹ Handelshøyskolen, OsloMet

² NOVA, OsloMet

Bakgrunn

Paperet vil ta utgangspunkt i og utdype funn og konklusjoner i det nylig publiserte NOVA-notatet *Borgerlønnsinspirerte forsøk i fire moderne velferdsstater* (NOVA-notat 4/2024). Notatet er en publikasjon fra prosjektet *Forsøk med borgerlønn i moderne velferdsstater*, finansiert av stiftelsen Sat Sapienti og Kompetansesenter for arbeidsinkludering (OsloMet). Selve studien er basert på dokumentanalyse av foreliggende forskning og offentlige dokumenter.

Tema og innretning

I paperet vil vi drøfte *generelle lærdommer fra forsøkene knyttet til hvordan forsøket er utformet og har blitt gjennomført*. Norge har svak tradisjon for å basere sin politikkutvikling på kunnskap fra forsøk. Framfor å teste ut tiltak i forkant, etterspør myndighetene forskningsbaserte evalueringer av større reformer i etterkant. Evalueringer kan imidlertid sjelden gi sikre svar på hvilke effekter reformen har hatt, siden vi ikke kan vite sikkert hva som hadde skjedd uten reformen. Det er også utfordrende å endre en fullskala reform i etterkant. Disse begrensningene taler for å øke innslaget av forskningsbaserte forsøk i politikkutviklingen.

Selv om Norge så langt har vært en etternøler i utviklingen av sosialpolitisk eksperimentering, er det tegn til endring. For eksempel er det planlagt å gjennomføre et forsøk rettet mot unge under 30 år som ikke er i utdanning eller arbeid ved NAV Trondheim og i den nylig avleverte Stortingsmeldingen om arbeidsmarkedspolitikken tar regjeringen til orde for økt bruk av forsøk innenfor arbeidsinkluderingen (St.meld. nr 33 (2023-2024)). Gitt at utvikling av politikk generelt og innenfor inntektssikring spesielt i større grad skal basere seg på forskningsbaserte eksperimenter, er det viktig å trekke veksler på erfaringer fra tidligere forsøk nasjonalt og internasjonalt. I paperet vil vi presentere svakheter og styrker ved de studerte forsøkene og diskutere relevansen av dem for utvikling av norske forsøk.